

можемо зробити висновок, що сім'я та школа повинні стати джерелом корекції ціннісних орієнтацій підлітків шляхом консолідації зусиль на пояснення сутності та цінності власної сексуальності й культури її демонстрації в суспільних стосунках. Педагоги та батьки повинні виховувати повагу в підлітків до власної сексуальності та пояснювати соціальні ризики, які пов'язані з необачною сексуалізацією власного образу у віртуальному соціальному середовищі, де доступність до цього образу не обмежується та не контролюється її власником. В подальшому планується дослідити сексуальність як психологічну особливість особистості в контексті ціннісних орієнтацій підлітків та висвітлити його результати в магістерській роботі.

Список використаної літератури.

1. Гончар, Л. В. та ін. (2016), Формування сімейних цінностей у дітей шкільного віку в сучасних соціокультурних умовах, монографія, Гончар Л. В., Кравченко Т. В., Мачуська І. М., Павицька К. М., Хижняк А. В., за заг. ред. Гончар Л. В., Друкарня «Мадрид», Харків, 176 с.
2. G. Mascheroni, J. Vincent, E. Jimenez, (2015), Girls are addicted to likes so they post semi-naked selfies, Peer mediation, normativity and the construction of identity online, Cyberpsychology, Journal of Psychosocial Research on Cyberspace, 9 (1), Article 5.
3. Короленко, В.Л., (2013), Формування моральних цінностей підлітків у процесі взаємодії сім'ї і школи, Автореферат дисертації на здобуття ступення кандидата педагогічних наук, Науковий світ, Київ, 23 с.

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З РАННІМ ДИТЯЧИМ АУТИЗМОМ

УДК 159.922.76-056.34:616.896:615.851.4

*Дроздова А. А.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітнього рівня «Магістр»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Закон України «Про освіту» надає можливість інклюзивного навчання дітям з особливими освітніми потребами. Серед таких дітей значну частину складають особи з раннім дитячим аутизмом (надалі - РДА) і їх кількість щорічно зростає.

Зважаючи на особливості психічного розвитку осіб з РДА, одним із першочергових завдань інклюзії є досягнення дитиною зазначеної категорії можливого рівня взаємодії, комунікації і формування вміння сприймати та розуміти взаємовідносини між людьми, що є надзвичайно важливим фактором успішного інтегрування в освітній простір. За

поведінку такої дитини в школі, взаємодію з іншими, вияв своїх та розуміння чужих емоцій відповідає емоційно-вольова сфера, порушення якої є однією із головних ознак РДА.

Особливості комунікації та сенсорики, поведінкові особливості дітей з РДА унеможливають шаблонні підходи до корекційно-розвиткових занять. Проте арт-терапія, на нашу думку, є універсальним корекційним засобом, адже одним з її завдань є вираження емоцій та почувань, пов'язаних з переживаннями власних проблем, самого себе, ствердження власної індивідуальності та значущості. Гнучкість і широкий вибір арт-терапевтичних методик дозволяє знайти індивідуальний підхід до дітей зазначеної категорії.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Останнє десятиліття проблематику дитячого аутизму широко розглядали К.О. Островська, В.М. Синьов, Т.В. Скрипник, Г.М. Хворова, А.П. Чуприков, Д.І. Шульженко та інші. Корекційний вплив арт-терапії на дітей ґрунтовно вивчали А.І. Копитін та Л.Д. Лебедева, а її вплив на загальний психічний розвиток дітей з РДА було висвітлено у працях Н.В. Базима, Т.В. Скрипник, Д.І. Шульженко. Однак, корекційний вплив арт-терапії саме на емоційно-вольову сферу дітей молодшого шкільного віку з РДА вивчено не було.

Мета наукової публікації. Аналіз корекції емоційно-вольової сфери дітей молодшого шкільного віку з РДА засобами арт-терапії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливості емоційно-вольової сфери дітей молодшого шкільного віку з РДА пов'язані в першу чергу з відсутністю базового відчуття безпеки та довіри. Інклюзивний освітній заклад, до якого приходить дитина з РДА, не може повністю врахувати специфіку сприймання такою дитиною навколишнього середовища і створити відповідні умови (виключення сильних сенсорних навантажень, реалізація потреб в стабільності тощо). Крім того, така дитина постійно перебуває у дитячому колективі, де спілкування, спільні заняття та ігри займають провідну роль. Все це чинить значний несприятливий вплив на емоційно-вольову сферу дитини з РДА.

В своїх роботах С. Ю. Конопляста виокремлює загальні особливості емоційного стану дитини з аутизмом: «відчуженість, стурбованість, тривожність, напруженість, індиферентність, періодичні «занурення в себе», запізнення формування емоцій, слабкість або надмірність їх вираження, слабкий емоційний відклик, труднощі з викликанням емоційної реакції, зараження емоцією дорослого, страхи, відсутність інстинкту самозбереження» (Конопляста, С.Ю., 2014).

Н.В. Базима додає, що особливостями емоційно-вольової сфери таких дітей є активний негативізм, особливі патологічні форми компенсаторної аутостимуляції та повторювана поведінка (стереотипність) (Базима, Н.В., Назарець, Д.С., 2012).

Тож домінуючою метою спеціалістів при проведенні корекційно-розвиткової роботи з аутичною дитиною повинна стати стабілізація емоційної сфери.

Навчити дитину розпізнавати емоційні стани інших людей, розтлумачувати їх поведінку, програвати різні життєві ситуації і таким чином краще адаптуватися до шкільного колективу допоможе такий засіб корекції, як арт-терапія – терапія мистецтвом, що здійснює м'який корекційний вплив на психічний розвиток дитини з РДА. Світ сенсорних відчуттів, в якому здебільшого перебуває така дитина, дає можливість відшукати корекційні засоби, які б дали їй можливість безпечно увійти в контакт з реальним світом опосередковано через мистецтво та скоригувати її емоційно-вольову сферу.

З багатьох видів арт-терапії ми можемо виділити ті, які здійснюють найбільш дієвий корекційний вплив на емоційно-вольову сферу дітей з РДА – це ізотерапія (в тому числі спільне малювання), музична та пісочна терапія, казкотерапія. Використання цих засобів корекції дає можливість вирішити такі питання, як встановлення контакту з оточуючими, зниження тривожності і страхів, рівня агресії (в т.ч. самоагресії), пояснення особливостей вияву емоцій та поведінки інших, стабілізація емоційного стану. Окрім того «арт-терапія сприяє вираженню почуттів, розкриттю творчого потенціалу, розвитку навичок включення в колективну діяльність» тощо (Базима, Н.В., 2013).

Ефективність застосування арт-терапевтичної корекції можлива за наступних умов: 1) створення позитивного середовища та організація робочого місця; 2) врахування індивідуальних особливостей і можливостей дитини; 3) підбір арт-терапевтичних методик, спрямованих на корекцію особливостей емоційно-вольової сфери дитини; 4) визначення мотивуючих тем корекційно-розвиткового заняття; 5) визначення оптимальної тривалості заняття.

Корекційну роботу засобами арт-терапії з дітьми молодшого шкільного віку з РДА доцільно проводити як в індивідуальній, так і в груповій формі.

Індивідуальна форма занять дозволить фахівцю здійснити діагностику шляхом спостереження та вивчення продуктів діяльності. Її доцільно застосовувати в період адаптації дитини до закладу, при труднощах у встановленні контакту з оточуючими та негативізмі з боку дитини, при високому рівні тривожності і страхів, вираженій агресії та самоагресії.

Групова форма роботи може застосовуватись з метою адаптації дитини з РДА до умов інклюзивного закладу, встановлення позитивного мікроклімату в класі, подолання внутрішньо- і міжособистісних конфліктів в колективі, проблем неприйняття дитини однокласниками тощо.

Правильний підбір методик та форм корекційної роботи, створення відповідних умов сприятиме ефективному впливові на емоційно-вольову сферу молодшого школяра з РДА.

Висновки. Отже, використання арт-терапевтичних методик в системі корекційно-розвиткових занять в інклюзивних освітніх закладах може забезпечити позитивний психотерапевтичний вплив на емоційно-вольову сферу дітей молодшого шкільного віку з РДА. Тож **перспективами подальших досліджень** є адаптування арт-терапевтичних методик та доведення їх ефективності шляхом апробації на корекційно-розвиткових заняттях з дітьми молодшого шкільного віку з РДА в умовах інклюзії.

Список використаної літератури.

1. Конопляста, С. Ю., (2014), Особливості емоційної сфери аутичних дітей / С. Ю. Конопляста, В. О. Косинкіна // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія, Вип. 28, С. 281-285.
2. Базима, Н. В., Назарец, Д. С., (2012), Особливості емоційно-вольової сфери у дітей з аутистичними порушеннями // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія, Вип. 21.– С. 6 –10.
3. Базима, Н.В., (2013), До проблеми корекції аутистичних порушень у дошкільників / Н. В. Базима, В. Д. Семенова // Науково-методичний журнал «Логопедія» № 4, С. 8 – 13.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА

УДК 159.99

*Дука Н. Д.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність проблеми. Проблема організації професійного самовизначення підлітків є досить актуальною на сучасному етапі розвитку незалежної України. Зміни в нашій державі відбуваються в економічній, культурній, соціальній та інших сферах і зумовлюють необхідність удосконалення існуючих форм та методів підготовки учнівської молоді до самостійного, свідомого вибору подальшого професійного шляху.

Підлітковий вік – це період самовизначення. Самовизначення соціальне, особистісне, професійне, духовне і практичне – є основним